

समयसार सात गाथा हुं. जरीक केटलाक (श्रोता) नवां छे. सातमीनो भावार्थ इरीने लछओ. सूक्ष्म अधिकार है, भावार्थ है ने ?

“ छस शुद्ध आत्माके कर्मबंधके निमित्तसे अशुद्धपणा होता है यह बात तो दूर ही रहो ” क्या कहते है ? भगवान आत्मा शुद्ध ज्ञानघन पवित्रताका पिंड है उसमें उसकी दशामें पर्यायमें वर्तमान झालतमें निमित्त कर्म ने उसकी अपेक्षासे पुण्य ने पाप ने भ्रांति आदि अशुद्धता हो, वो लक्षमें लेने लायक नहीं. आत्मा वस्तु है ओ तो पवित्र ने शुद्ध यैतन्य घन है ! पण उसकी दशामें झालतमें, पर्यायमें, वर्तमान-वर्तमान अंशमें अशुद्धता है पुण्य ने पाप, दया ने दान, व्रत ने भक्ति, काम ने क्रोध, ओ बधी अशुद्धता है ओ अशुद्धता तो अर्हिया दूर रहो कहते है. उसका तो लक्ष करना नहि. आहाहा !

जिसको आत्माका सम्यग्दर्शन करना हो, आत्मा जैसा है परिपूर्णा शुद्ध औसा जिसको अंतरमें सम्यग् सत्य दर्शन जैसा सत्य है उसका दर्शन करना हो अथवा उसका अनुभव करना हो, उसको क्या करना ? ये बात चलती है, के अशुद्धता तो लक्षमें लेना ही नहि, अशुद्धता आती है अंदर ओ लक्षमां न लेना. आहाहा ! क्योंकि अशुद्धताका लक्षसे तो मलिनताका रागही उत्पन्न होगा उससे सम्यग्दर्शन ने धर्म दशा उत्पन्न नहि होगी. डाक्टर ? सूक्ष्म विषय थोडा है, इरीने लीधुं त्रीण वार लीधुं छे हों. “ किंतु उसके, दर्शन ज्ञान यारित्र के भी भेद नहि ” क्या कहते है ? वस्तु जो है वस्तु जे अंतर ओ तो अंतर अनंत अनंत गुणनो अकरूप तत्त्व है. उसमें श्रद्धा, ज्ञान ने यारित्र औसी जो निर्मण पर्याय प्रगट होती है उसका भी लक्ष करनेसे सम्यग्दर्शन नहि होता. आहाहा ! आत्माका साक्षात्कार अशुद्धताके लक्षसे नहीं होता और उसमें गुण है अथवा पर्याय है, सम्यग्दर्शन ज्ञान यारित्र वस्तु शक्ति तो त्रिकाणमें है, पण उसके दर्शन ज्ञान यारित्र भेदसे समझना, ओ भेद है उसके लक्षसे भी आत्माका साक्षात्कार नहि होता. आत्माका अनुभव सम्यग्दर्शन नहि होता. आहाहाहा !

“ ક્યોંકિ વસ્તુ અનંતધર્મરૂપ એકધર્મી છે, ” વસ્તુ, જો છે વસ્તુ, એ અનંત જ્ઞાન દર્શન આનંદ એસા અનંતગુણ છે. ગુણ નામ ધર્મ, ધર્મ નામ ઉસકે ધારી રાખેલી ચીજ, એસા અનંત ગુણ છે, પણ ધર્મી અનંત ગુણકા એકરૂપ છે. આહાહાહા ! હૈ ? અનંતધર્મરૂપ એકધર્મી, એકધર્મી એટલે એકવસ્તુ. દ્રવ્ય એટલે તત્ત્વ એક છે, અનંત ગુણ અંદર હોને પર ભી અનંતગુણકા એકરૂપ દ્રવ્ય છે. “ પરંતુ વ્યવહારીજન ધર્મોકો હી સમજતે છે ” અનાદિકા અજ્ઞાની પ્રાણી ઉસકો અંદર ધર્મી ત્રિકાળી ચીજ કયા છે ઉસકા ખ્યાલ નહિ, જ્ઞાન નહિ. તો ઉસમેં જો જ્ઞાન-દર્શન આદિ જો ગુણ છે એ ગુણ દ્વારા સમજાનેમેં આતે છે. ઉદાણી ? જુદી જાતની વાત છે. બડા ડાકટર છે ત્યાં મુંબઈમેં, ડાકટર હોં દાંતકા, આ ડાકટર ? જુદી જાતની ચીજ છે. આહાહા !

કહેતે છે વસ્તુ તો વસ્તુ અખંડ અભેદ ચીજ આત્મા અંદર પડા છે ઉસમેં અનંત ગુણ છે શક્તિ છે યે ધર્મ નામ ધારી રાખેલા ગુણ છે પણ ઉસકે અનંતગુણકા રૂપ તો દ્રવ્ય એક છે ધર્મી, દ્રવ્ય. પણ અજ્ઞાનીજન દ્રવ્યકો તો જાનતે નહીં વો જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર એ આત્મા છે એસા ભેદ કરકે દિખાયે તો વો જાન સકતે છે ! તો વો કારણસે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર ઉસકા જાનના, ઉસકા વિશ્વાસ, ઉસમેં રમણતા એ આત્મા. એસા (કહેનેસે) અજ્ઞાની ઉસકા ગુણ દ્વારા ગુણી જાનતે છે તો ગુણ દ્વારા સમજાનેમેં આતા છે. સમજમેં આયા ? આહાહા ! આવી વાત છે. ધર્મોકો નહીં જાનતે. એ દ્રવ્યકો તો અનાદિ અજ્ઞાની જાનતે હી નહીં કે કયા ચીજ છે અંદર.

“ ઇસલિયે વસ્તુકે કિન્હી અસાધારણ ધર્મોકો ઉપદેશમેં લેકર ” ઉપદેશમેં ઉસકો અસાધારણ જે ઉસમેં ગુણ છે ને દૂસરેમેં નહિ એસા જ્ઞાન આનંદ આદિ ગુણસે, ઉસકો સમજાનેમેં આતા છે, કે જો દેખ ભૈયા ! આ અંદર જ્ઞાન છે ને, વો વિશ્વાસ કરતે છે યે આત્મા. જ્ઞાન કરતે છે એ આત્મા, સ્વરૂપમેં રમણતા કરતે છે એ આત્મા, એસા ગુણકા ભેદ કરકે ગુણી નામ ધર્મી દ્રવ્યકો દિખાનેવાલા ઉપદેશક, ધર્મસે ધર્મદ્વારા ધર્મોકો સમજાતે છે. ધર્મોકો નામ દ્રવ્યકો, સમજાનેવાલેકો, સમજાનેવાલેકો ધર્મી નામ દ્રવ્ય ઉસકા ધર્મ નામ ગુણ. ગુણકા ભેદ દ્વારા ધર્મી નામ દ્રવ્યકો, સમજાનેવાલેકો સમજાતે છે. આહાહા ! આવી વાત છે. ઉપદેશમેં લેકર, અભેદરૂપ વસ્તુ ભગવાન પ્રભુ તો અભેદ વસ્તુ અનંતગુણકા એકરૂપ છે. આહાહા !

“ ઉસમેં ધર્મોકે નામરૂપ ભેદકો ઉત્પન્ન કરકે, ” કયા કહેતે છે ? ગુણ ને ગુણી ચીજ તો અભેદ છે જેમ સાકરકી મીઠાશ ઔર સક્કર તો એકરૂપ છે પણ સક્કરકો ન જાનેં ઉસકો મીઠાશ તે સક્કર એસા ગુણકા ભેદ કરકે સક્કર જો દ્રવ્ય છે, ધર્મી એટલે દ્રવ્ય ઉસકો બતાતે છે. એસે આત્મા અનંતગુણકા પિંડ છે અંદર પણ ધર્મી દ્રવ્ય છે ઉસકો અનાદિસે અજ્ઞાની જાનતે નહિ તો ગુણકા ભેદ કરકે બતાતે છે, કે દેખો ! જ્ઞાન તે આત્મા ઇતના ભેદ કિયા. આહાહા ! સમજમેં આયા ? વસ્તુકે કિન્હી અસાધારણ ધર્મોકો ઉપદેશમેં લેકર અભેદરૂપ વસ્તુમેં ભી ધર્મોકે નામરૂપ ભેદ, કથનરૂપ ભેદ છે વસ્તુમેં ભેદ નહિ. આહાહાહા !

દેખો આ પ્લાસ્ટિક છે. હવે ઉસકો સફેદ કહેના, સુવાંળપ કહેના, વો કંઈ અંદરમેં ભિન્ન નહિ, એ તો એકરૂપ છે. પણ ઉસકો સુવાળા છે, સફેદ છે, એસા નામરૂપી ઉસકા ગુણકા કથન કરકે પ્લાસ્ટિક બતાના હો ! એસે ભગવાન આત્મા અંદર જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રસે તો અભિન્ન એકાકાર છે પણ જે ધર્મી જીવકો નહિ જાનનેવાલા, ધર્મી નામ દ્રવ્ય વસ્તુકો નહિ જાનનેવાલા

ऐसा अज्ञानीको धर्मी बतानेको उसका गुण द्वारा, धर्म द्वारा, धर्मी बतानेवाला है. आहाहा !
 श्वास उंगो उतरी जाय अेवुं छे आ तो ! अधां अभ्यास किया पण आ कटि किया डी नडीं.
 जनम-मरण रहित कैसे होता है ? के ज्ञानीके, ज्ञानी शब्दे आत्मा, आत्माको दर्शन है, ज्ञान है,
 यारित्र है, “ इस प्रकार अभेदमें भेद किया जाता है. ” वस्तु तो अभेद है. जेम आ यीज
 (प्लास्टीक) तो अभेद है पण सुंवाणपने सईदाछ आदि (से) बताना हवे नाम कथन करके
 ओ यीजको समजाते है, अेम भगवान आत्मा ज्ञान दर्शन यारित्रसे भेद नहि, अंदर अभेद
 वस्तु है, अेकरूप है, पण अेकरूप यीजको नडीं ज्ञाननेवालेको गुण द्वारा, धर्म द्वारा अे अभेदको
 टिभाते है. आहाहा ! कयोंकि अभेद टिभनेसे सम्यग्दर्शन होता है और आत्म अनुभव होता
 है और आत्माका स्वाद आता है. आहाहाहाहा ! समजमें आया ?

“ इसलिये यह व्यवहार है ” अभेदमें भेद किया जाता है इसलिये व्यवहार है. “ यदि,
 परमार्थसे विचार किया जाये तो अेक द्रव्य वस्तु है. ये अनंत गुणोको पर्यायोंको अभेदरूपसे
 पीकर भेठा है ” ये तो वस्तु अण्ड है. सक्करमें भीठाश सईदाछ तो अण्ड पडी है अंदर. भिन्न
 नहि है कोछ यीज. आहाहा ! अेम सक्कर जैसा प्रभु आत्मा अनंत गुणका अेकरूप होकर पीकर
 भैठा है. आहाहा ! आवी वात हवे. अेक द्रव्य अनंत पर्यायोंको अभेदरूपसे पीकर भेठा है !
 “ इसलिये उसमें भेद नडीं, ” अे तो साधारण बात किया.

हवे अहिंया “ कोछ कह सकते है ” क्या कहेते है ? शिष्यको कहेते है के तुम ऐसी बात ‘ कह
 सकते हो. ’ कयों ? के हम वस्तु जो है उसमें गुण भिन्न नहि, गुणसे तो अभिन्न अेकाकार वस्तु
 है, तो हम गुणको भेद करके व्यवहार करकर, व्यवहार कहेकर अे उसमें नहि है अभेदमें भेद नहि
 है ऐसा हम (ने) कहा, तो तुम प्रश्न कर सकते हो. आहाहा ! मोटाणी ? छ पाउउर बाउउरमां
 नथी न्यां मणे अेवुं न्यां कयांय. आहाहाहा !

यहां कोछ यह कहता है के कहे सकते हो, तुम कडो, पूछो के वस्तु भगवान अंदर तो देहसे
 भिन्न, पुष्य पापका रागसे भिन्न और गुण गुणीका भेद भी जिसमें नडीं, ऐसी अभेद यीजमें
 भेद करके व्यवहार कहा अने व्यवहार करके उसको लक्ष छोडाया अने अण्डानंद प्रभु अभेद है
 उसमें टिष्टि लगाया, ऐसी बात हम (ने) कही वो तो अे तो परमार्थ है अने गुण भेद करके
 बताया वो तो व्यवहार है, तो तुम्हारा प्रश्न होगी, उसमें हो सकते है. के उसमें है उसको व्यवहार
 कयों कहा ? उसमें न हो, उसको व्यवहार कडो अे बराबर है. समजमें आया ? आहाहाहाहा !

आत्मान्नी अपेक्षासे शरीर कर्म वाणी, देव गुरु शास्त्र अे अवस्तु है. आ वस्तु है तो अे
 अवस्तु है. आ अंगुली है तो अे अंगुली अंगुलीपणो वस्तु है पण आ अंगुलीकी अपेक्षासे आ
 अंगुली अवस्तु है कयूंकि आ अंगुली आ अंगुलीमें है नडीं. तो अवस्तु है. अैसे आत्मामें द्रव्य
 शरीर कर्म देव गुरु शास्त्र अे परद्रव्य है, तो पर द्रव्य तो है अपनी द्रव्यकी अपेक्षासे अवस्तु,
 अद्रव्य अे तो ठीक है, पण तुम तो गुणभेदको व्यवहार कहेते हो तो अे तो अवस्तु हो जाती
 है. जीणी वात है भाछ ! कभी सुनी नहि, कभी मिली नहि, ने गरबड-गरबड बघी धर्मने
 नामे. आहाहा ! क्या किया ?

“ यहां कोछ कह सकता है ” ऐसा लिया है तुम ऐसा प्रश्न कर सकते हो. समजमें आया ?

ક્યું ? કે હમ (ને) તો ગુણ ભેદકો વ્યવહાર કહા અને વ્યવહાર કહા તો ઉસકા અર્થ હો ગયા કે એ અવસ્તુ હો ગઈ ! જેસે અપની ચીજ હૈ આત્મા એ અપેક્ષાસે આ શરીર આદિકો અવસ્તુ કહેનેમેં આતા હૈ, એ તો ઉસકે કારણસે તો વસ્તુ હૈ પણ આ કારણસે તો અવસ્તુ હૈ. એસે ભગવાન આત્માકો હમ ગુણભેદ કરકે વ્યવહાર કહા તો વ્યવહાર તો ઉસકો કહેતે હૈ કે ઉસમેં ન હો, ઉસમેં ન હો. ડાકટર ? ગાથા ઊંચી આવી છે બાર અંગનો સાર છે આ. આહાહાહા ! ઝીણી પડે બાપુ શું કરે ?

પ્રભુ તેરા મારગ, રસ્તા કોઈ અલૌકિક હૈ ! કભી મિલા નહીં, અભી તો કંઈ સુનનેમેં ભી મિલતે નહિ. અમારે શેઠ કહેતે હૈ ને નહીં મિલતે. નહિ નેમચંદભાઈ ? આહાહા ! (શ્રોતા:- શરીરમેં જિતના દુઃખ આતા હૈ તો રાગ ખીચતે હૈ ?) નહિ, નહિ, નહિ, જૂઠી વાત. યે જૂઠ હૈ. શરીર હો તો, (શ્રોતા: રાગ રહેગા) રાગ નહીં રહેગા. વો રાગ કરે તો રહેગા. રાગસે લક્ષ છોડકર અપના અભેદ ઉપર દૃષ્ટિ કરેગા તો રાગ નહીં હોગા. શરીર (સે) નહીં હોગા, એસા રાગ હી નહિ હોગા. ઝીણી વાત હૈ ! અપની ચીજ જો અભેદ ચીજ હૈ, ઉસમેં ભેદ કરકે બતાના તો ભેદ તો વ્યવહાર હુઆ, તો શિષ્યકો કહેતે હૈ કે તુમ પ્રશ્ન કર સકતે હો, ક્યોંકિ ગુણકો હમ (ને) વ્યવહાર કહા તો વ્યવહાર તો અવસ્તુકો કહેનેમેં આતા હૈ, ઉસમેં ન હોય વો ચીજકો વ્યવહાર કહેનેમેં આતા હૈ, અને આ તો અંદરમેં હૈ. આહાહાહા ! આ તો અલૌકિક વાતો હૈ બાપુ અત્યારે, અત્યારે તો કરોડોમાં, અબજોમાં મિલના મુશ્કેલ હૈ એસી બાત હૈ. હમ તો સારી દુનિયા જાનતે હૈ. આહાહા ! કઈ પદ્ધતિએ અને કઈ રીતે છે વાત એ કોઈ અલૌકિક હૈ. આહાહા ! કહેતે હૈ કે યહાં કોઈ યે કહ સકતા હૈ, યહાં કોઈ યે કહ સકતા હૈ, ક્યું ? કે પર્યાય ભી દ્રવ્યકે હી ભેદ હૈ, એ જ્ઞાન દર્શન આનંદ એ જો દશા એ આત્મા કિ હૈ અને આત્મામેં હૈ અને હમ કહેતે હૈ કે એ તો વ્યવહાર હૈ, તો તુમ પ્રશ્ન કર સકતે હો કે અપનેમેં હૈ ઉસકો વ્યવહાર ક્યું કહો ? અપનેમેં ન હોય ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહો. આહાહા ! સમજમેં આયા ? ઝીણી વાત છે બાપુ આ તો મંત્રો છે. અંતરના મંત્ર હૈ. આહાહા ! હિરાલાલજી નથી આવ્યા, માણેકચંદજી ? ભાવનગર ! બહાર ગ્યા છે ? ઠીક.

ક્યા કિયા ? યહાં કોઈ, “ કોઈ ” સબ નહીં, યહ કહ સકતે હૈ કે આત્માકી જો પર્યાય હૈ દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર વસ્તુકી દશા હૈ યે દશા હૈ યે વસ્તુમેં હૈ તો તુમ કહ સકતે હો કે વસ્તુમેં હૈ ઉસકો વ્યવહાર ક્યોં કહા ? વસ્તુમેં ન હોય ઉસકો વ્યવહાર કહો તો એ તો બરાબર હૈ અપનેમેં જો નહિ હૈ યે પર ચીજકો તુમ અવસ્તુ કહો અને વ્યવહાર કહો તો એ વ્યાજબી હૈ પણ અપનેમેં દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રકી પર્યાય તો હૈ, અપનેમેં હૈ ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહેનેમેં, અવસ્તુ કહેનેમેં આતા હૈ અપને (મેં) હૈ નહિ એસા કહેનેમેં આતા હૈ એસા તુમ પ્રશ્ન કર સકતે હો. આહા ! સમજમેં આયા ? અરે આવી વાતું છે.

અવસ્તુ નહીં, ક્યા કિયા ? પર્યાય ભી દ્રવ્યકે હી ભેદ હૈ એમ પ્રશ્નકારકા પ્રશ્ન હૈ તુમ એસા પ્રશ્ન કર સકતે હો, કે ભગવાન આત્મા ઉસકી શ્રદ્ધા, જ્ઞાન ને આનંદ એ દશા-પર્યાય એટલે ગુણભેદ એ ઉસમેં હૈ, એ અવસ્તુ તો નહિ, એટલે એ પરવસ્તુ તો નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહા ! સ્પષ્ટીકરણ કરનાર પંડિતે બહોત સરસ સ્પષ્ટ કિયા હૈ. હૈ તો પંડિત, દોસો વર્ષ પહેલે,

પણ બહોત સ્પષ્ટ ક્રિયા છે, કે આપ કહે સકતે હો, કે દ્રવ્ય જો વસ્તુ છે ઉસકી દશા જો છે અવસ્થા છે એ તો ઉસકી છે એ દશા કોઈ પરકી નહિ. અને એ પરકી હો તો તો અવસ્તુ કહેનેમેં આતા છે, પણ અપની પર્યાયકો અવસ્તુ કયોં કહા ? કયોંકિ ઉસકો તો તુમ(ને) વ્યવહાર કહા. તો વ્યવહાર તો અવસ્તુકો કહેતે છે. આહાહાહા ! આ તો અલૌકિક વાતો છે ભગવાન શું કહિએ ? આહાહા ! “ તબ ફિર ઉન્હે વ્યવહાર કેસે કહા જા સકતા છે ? ” એ અવસ્તુ નહીં, આત્મામેં રાગ નહિ. પુણ્ય નહિ તો એ તો છે નહીં દયા દાન જો વિકલ્પ છે એ તો આત્મામેં છે હી નહી અને એ આત્માકા છે નહીં, એ તો વિકાર છે દુઃખ, પણ આત્મામેં આત્માકા જ્ઞાન કરના, શ્રદ્ધા કરના, સ્થિરતા કરના એ તો આત્માકા છે એ તો દશા આત્માકી છે અને આત્મામેં છે, ઔર આત્માકી છે ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહેકર અવસ્તુ કહેતે છે, કયુંકિ વ્યવહાર જ અવસ્તુ છે, અપનેમેં ન હો એ ચીજકો અવસ્તુ કહેનેમેં આતા છે ને ઉસકો વ્યવહાર કહેનેમેં આતા છે, પણ અપનેમેં છે એ અવસ્તુ નહિ ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહેતે હો, તો અવસ્તુ હો જાતી છે. આરે ! આવી વાત છે. કહો ચીમનભાઈ ? આ તો ત્રીજવાર આવે છે.

કયા કહા ? પહેલા તો પ્રશ્નકારકારૂપ કયા છે ? પ્રશ્નકારકી મર્યાદા ઉસકા રૂપ કયા છે ? એ પ્રશ્ન કિસ પ્રકારસે કરતે છે એ સમજવું. પીછે ઉસકા ઉત્તર છે. તો સમજાય. પ્રશ્નકારને ઐસા પ્રશ્ન ક્રિયા કે તુમ ઐસા પ્રશ્ન કર સકતે હો. પંડિત એમ કહેતે છે કે તુમ ઐસા પ્રશ્ન કર સકતે હો તો કે કેસા ? કે અપનેમેં દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર આનંદ આદિ દશા તો છે તો અપનેમેં છે ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહો, તો તો એ અવસ્તુ હો ગઈ, અપનેમેં નહિ છે ઐસા હુઆ. ઉદાણી ? જુદી જાતની તમારે દવાખાનામાં કાંઈ ન મળે ન્યાં ક્યાંય. ચોકઠાકા બડા છે, મુંબઈમેં બડા (દાકતર) દાકતર, ચોકઠા અહિં (મુંહમેં) આ ચોકઠા બેસાડના છે ! આહાહા !

ભગવાન આત્મા અંતર્મુખ અંતરચીજ એકરૂપ અભેદ ચીજ અંતર ગુણકા પિંડરૂપ અભેદ છે, તો વો તો દૃષ્ટિ કરાનેકો તુમ ભેદસે દૃષ્ટિ કરાતે હો તો ભેદ તો વ્યવહાર છે, ભેદ તો અવસ્તુ છે, પર જેમ અવસ્તુ છે તો ભેદકો ભી અવસ્તુ આપ (ને) કહા, તો અવસ્તુસે આત્મા જાનનેમેં આતા છે અવસ્તુસે વસ્તુ જાનનેમેં આતા છે અને ઉસકો અવસ્તુ કહેકર ઉસમેં આત્મામેં પર્યાય નહિ છે, ઐસા આપ કહેતે હો, તો કયા મેળ ખાતે છે ઉસમેં ? (શ્રોતા: કાંઈ આમાં સમજાતું નથી) ધ્યાન રાખે તો પકડાય. ફિર, આ તો ત્રીજવાર ચાલતે છે. આ તો કેટલાક (લોકો) નવા આવ્યા છે ને અમારે અહિં. રમણિકભાઈને તમારે આવ્યા છે ને રાજકોટથી ને સાંભળે તો ખરા કે આ કયા છે ? આહાહા !

કહેતે છે કિ સૂનો કે આત્મા એક ચીજ છે અંદર તો વો ચીજ, શરીર વાણી કર્મ પરસે તો તદ્દન ભિન્ન છે, ને વો કારણે પર ચીજકો વ્યવહાર કહા. કયુંકિ પર ચીજ અવસ્તુ સ્વની અપેક્ષાસે અવસ્તુ છે ઉસકો તો વ્યવહાર કહા એ તો તમારી વાત બરાબર છે. પણ અપનેમેં જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર આનંદ તો અપનેમેં છે આ ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહેકર, નહિ છે અને અવસ્તુ છે ઐસા તુમ કહેતે હો, આ કયા તુમારા કહેના છે ? શશીભાઈ ? કાલ નહોતા, નહિં ? સવારમાં આ સવારની વાત હતી ને ? આહાહા !

‘ વ્યવહાર ’ ઉસકા સમાધાન: આ પ્રશ્ન જે ઐસા કહા ઉસકા સમાધાન, પણ પ્રશ્નકા રૂપ

ઐસા હૈ ? પ્રશ્નકારકા રૂપ ઐસા હૈ. કે જો મેરી ચીજમેં જે વસ્તુ હૈ એ ચીજમેં હૈ ઉસકો વ્યવહાર ક્યોં કહા ? અપનેમેં ન હોય ઉસકો તો વ્યવહાર કહો ક્યુંકિ અવસ્તુકો તો વ્યવહાર કહેનેમેં આતા હૈ પણ અપની વસ્તુમેં તો દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર તો હૈ વિકાર નહિ હૈ એ તો દૂસરી બાત હૈ પણ અવિકારી ગુણ ને પર્યાય તો હૈ, તો હૈં ઉસકો આપ વ્યવહાર કહેતે હો તો તો અવસ્તુ હો જાતી હૈ, હૈ તો વસ્તુ અપનેમેં. દેવીલાલજી ! આહાહા ! ઐસા પ્રશ્નકારકા આ રૂપ હૈ, હવે ઉસકા ઉત્તર હૈ... સમજમેં આયા ?

પ્રશ્નકારકા રૂપ કયા હૈ કે તુમ કહ સકતે હો એમ, ક્યુંકિ હમ વસ્તુ અખંડ આનંદ પ્રભુ હૈ અંદર, ઉસમેં જ્ઞાન દર્શન આનંદ હૈ ઐસા હમ(ને) ભેદ કરકે બતાયા અને વો વ્યવહાર કહા. તો તુમ પ્રશ્ન કર સકતે હો, કે ઉસમેં હૈ ઉસકો વ્યવહાર ક્યોં કહેતે હૈ ? ઉસમેં ન હોય ઉસકો વ્યવહાર કહ સકતે હો. આહાહા ! ઉદાણી ? આ અભ્યાસ દૂસરી જાતનો છે આ. (શ્રોતા: એ શું, કરવા જેવો છે કે ન કરવા જેવો.) અરે ! આ કરવા જેવું છે બાપુ ! બાકી તો બધું ધૂળ ઘાણી, મરીને જશે, ચાલ્યો જશે. આહાહા ! કોઈ શરણ નથી ક્યાંય. આહાહા ! શરણ તો અંદર આત્મા આનંદસ્વરૂપ એ રાગસે તો ભિન્ન હૈ પણ આ ભેદ પણ ઉસમેં નહિ. ત્યારે પ્રશ્નકારકા પ્રશ્ન આયા કે ગુણ-ગુણ તો ઉસમેં હૈ ઉસમેં હૈ ઉસકો આપ વ્યવહાર ક્યોં કહેતે હૈ ? અવસ્તુકો- નહિ હૈ ઉસકો તો વ્યવહાર કહેનેમેં આતા હૈ ઉસમેં હૈ ઉસકો વ્યવહાર ક્યોં કહેતે હૈ ? વો તો અવસ્તુ હો જાતી હૈ, એ નિશ્ચય હૈ ! પ્રશ્નકારકા રૂપ, તુમ આમ પ્રશ્ન કર સકતે હો. ઐસે કહા. સમજમેં આયા ?

ઉસકા સમાધાન: કે ઠીક હૈ તેરી બાત ઠીક હૈ. આહાહા ! તેરી વાત તો ઠીક હૈ. કયા ઠીક હૈ ? કે આત્મા વસ્તુ હૈ ઉસમેં આનંદ જ્ઞાન આદિ દશા હૈ એ અપેક્ષાએ તેરી બાત તો ઠીક હૈ પણ અમે કઈ અપેક્ષાસે ઉસકો વ્યવહાર કહેતે હૈ એ સૂનો હવે, સમજમેં આયા ? આહાહાહાહા !

આ તો મંત્રો છે પ્રભુના. હૈં ? અરેરે ! કભી સૂના નહીં, પરિચયમેં આયા નહિ. અનુભવમેં તો કહાંસે આતે ? આહાહાહા ! ઐસા પ્રશ્નકારકા રૂપ પંડિત અપનેસે કહેકર ઉસકા ઉત્તર દેતે હૈ સમાધાન:- યહ ઠીક હૈ તેરી બાત અચ્છી હૈ ક્યુંકિ અપનેમેં જ્ઞાન દર્શન આનંદ આત્મામેં સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ તો અંદર જ્ઞાન હૈ, આનંદ હૈ, શાંતિ હૈ યે દશા હૈ અને અપનેમેં હૈ ઉસકો હમ વ્યવહાર કહા તો તુમ કહેતે હો કે એ તો અવસ્તુ હો જાતી હૈ તો તારી બાત ઠીક હૈ ભાઈ, બાત તો ઠીક હૈ, પણ અમારા કહેનેકા આશય કયા હૈ ? યે તુમ સમજ. સમજમેં આયા ?

હમારે કયા કહેના હૈ, હમારા કયા આશય હૈ, એ સમજ. તેરી બાત તો ઠીક હૈ કે અપની પર્યાય અપનેમેં હૈ, ઉસકો તુમ વ્યવહાર કહો તો અવસ્તુ હો જાતી હૈ, યે તેરા પ્રશ્ન ઠીક હૈ. ઉદાણી ? આ સમયસાર વાંચો તોય સમજાય એવું નથી, ત્યાં ઘેર બેસી બેસીને. નહિ ? ભાઈ ના પાડે છે. આવી વાત છે બાપુ શું થાય ? હૈં ?

આ તો અલૌકિક વાતો બાપુ. આહાહા ! અનંતકાળમાં અનંત અનંત ભવ ગયે, સાધુ અનંતવાર હુઆ. સંન્યાસી હુઆ, સ્ત્રી કુટુંબ છોડકર એકીલા જંગલમેં રહા પણ વો ચીજ કયા હૈ ઉસકા જ્ઞાન બિના નિષ્ફળ ગયે સારા. આહાહા ! અને વો ચીજકા જ્ઞાન કેસે હોતા હૈ, ઔર કિસકે આશ્રયસે હોતા હૈ ? યે કયા ચીજ હૈ ? યે ઉસકા ખ્યાલ ન કિયા, જ્ઞાન ન કિયા. તો આંહી

कहेते है के ये ठीक है.

किंतु “ यहां द्रव्य द्रष्टिसे अभेदको प्रधान करके उपदेश दिया है, ” देवो ! उसका उत्तर दिया. यीमनत्माछ, समजाय छे के नहि ? आहाहा ! वस्तु अंदर है, तो वो यीज है उसमें आनंद आदि श्रद्धा आदि ज्ञान आदि दशा है गुण भी है, छातां तुम कहेते हो के उसमें है उसको व्यवहार क्यों कहा ? ओ तेरी बात ठीक है. आहाहाहाहा ! परंतु हमारा आशय क्या हे उसमें, ये तुम समज. हमारा आशय यह है के द्रव्यदृष्टिसे अभेदको, वस्तु जो अखंड अभेद है ओ दृष्टिका विषय बतानेको अने ये प्रधान नाम मुख्य वो है, पर्यायमें पर्याय है ये कंछ मुख्य नहि. उसको तो गौण करके, उसमें है नहि औसा हम व्यवहार कहेकर द्रव्य अभेदमें भेद है नहि. भेद है ओ अवस्तु हुंछ. तो अवस्तु उसका व्यवहार हुआ. तो अभेदमें व्यवहार है नहि. ये अभेद दृष्टि करानेको हम भेदको व्यवहार कहेनेमें आया है. आहा !

अरेरे ! आवी होय आ, बापु मारगडा कोछ जुटा भाछ. अने ओ समज्या विना जन्म मरण भिटेगा नहि. मरी जशे. अर्ही मोटा अबजोपति कागडा ने कूतरामां जवाना, कागडा समजे ? कौवा, कूता. आहाहा ! बापु ! ओवा अनंत भव क्या प्रभु, शुं कहीओ ?

अंदर यीज आनंदनो नाथ प्रभु अेकरूप छे, जिसमें भेद करना, समजाने माटे भेद करना के आ ज्ञान ते आत्मा, दर्शन ते आत्मा. ओ भेद करना ओ भी व्यवहार हो गया, व्यवहार नाम अवस्तु हो गछ, अवस्तु नाम अभेदमें भेद है नहि. आहाहाहाहा ! समजमें आया ? द्रव्य दृष्टिसे अभेदको, अेकरूप यीजको, अेकरूप यीजको गुणी वस्तु ने उसके गुण, औसा भेद न दिभाकर अभेद दिभाना है अने अभेद उपर दृष्टि पडेगा तो सम्यग्दर्शन होगा, तो धर्म प्रगट होगा, भेद दृष्टि छोडकर अभेद अखंडानंद प्रभु वो उपर दृष्टि करनेसे उसकी दृष्टिको प्रधान करके हम उसमें पर्याय है, भेद है, उसको हम गौण करके, व्यवहार कहेकर अवस्तु कहा. क्योंकि द्रव्य दृष्टि करानेको अभेद दृष्टि करानेको अभेद दृष्टिकी मुख्यता बतानेको. है ? द्रव्य दृष्टिको अभेदको मुख्य करके उपदेश दिया है.

“ अभेददृष्टिमें भेदको गौण कहेनेसे ” आहाहा ! (भेदका) अभाव नहि. पर वस्तुका जैसा आत्मामें अभाव है औसा अंदर ज्ञान दर्शन यात्रिकी दशा है ओ आत्मामें अभाव है औसा नहि. जैसे पर वस्तुका अपनेमें अभाव है औसी अपनी पर्यायका अभाव है औसा है नहि. समजमें आया ? “ पण भेदको अभेदमें गौण कहेनेसे अभेद भलीभांति मालूम हो सकता है ! ” आहाहाहा ! समजमें आया ?

अभेद यीजकी दृष्टि करानेको, ओ विना सम्यग्दर्शन होता नहि. तो अभेदकी दृष्टि करानेको भेदको गौण करके व्यवहार करके तेरी अपेक्षासे अवस्तु कहेनेमें आया है. है तो वस्तु पर्याय पण अभेदकी दृष्टिको मुख्य बनानेको क्योंकि त्रिकाणीकी दृष्टि बिना, त्रिकाणी द्रव्यकी दृष्टि बिना सम्यग्दर्शन होता नहि ये प्रयोजन है. आहाहा ! समजमें आया ? सूक्ष्म है !

भाछ आव्या नथी ओला जयंतिभाछ, भावनगर. ओले डेरेय नहोता आव्या, रविवारे ? जयंतिलाल, नहि ? (श्रोता: तबियत नथी बराबर) तबियत ठीक नथी. आहाहा ! कहो गुणवंतभाछ ! समजाय छे आ ? आहाहाहा !

ક્યા કહેતે હૈ ? સૂનો પ્રભુ, તેરા પ્રશ્ન ઐસા હો સકતે હૈ ક્યું કે વસ્તુ જો હૈ ભગવાન આત્મા એ તો શરીરસે તો ભિન્ન, કર્મસે ભિન્ન, પરદ્રવ્યસે ભિન્ન આ અશુદ્ધતાસે ભી ભિન્ન, પુણ્ય પાપકા ભાવ ઉસસે તો ભિન્ન પણ અહિંયા હમકો ભેદ કરકે બતાના હૈ સમજાનેકો પણ વો ભેદ કરકે બતાયા વો ભેદ હૈ તો વ્યવહાર, પછી પ્રશ્ન હોગા કે જો વ્યવહાર, ભેદ કરકે બતાના તો વ્યવહાર ક્યોં ઉપદેશ નહિ દેતે ? આહાહા ! ક્યોંકે અભેદ ચીજ જો વસ્તુ હૈ એને સમજાના શી રીતે ? કે વો તો જ્ઞાન તે આત્મા, જાનન એ આત્મા, વિશ્વાસ કઈ સત્તામૈં હોતા હૈ ? જિસકી સત્તામૈં વિશ્વાસ હોતા હૈ તે આત્મા. જિસકી સત્તામૈં સ્થિર હોતા હૈ તે આત્મા, ઐસા ભેદ કરકે બતાના, એ વ્યવહાર હૈ, ક્યોંકે એ વ્યવહારકો ગૌણ કરકે દ્રવ્ય દૈષ્ટિ બતાનેકો પ્રધાન કરકે ઉસકો વ્યવહાર કહેનેમૈં આયા હૈ, અવસ્તુ કહેનેમૈં આયા હૈ. આહાહાહાહા !

શશીભાઈ ? કાલે નહોતા, સવારમાં નહીં ? નહોતા. ઠીક આહાહા ! હસુભાઈ ! સમજાય છે આ ? આવી ઝીણી વાત છે આ. ક્યું કે “ અભેદ દૈષ્ટિમૈં ભેદકો ગૌણ કહેનેસે હિ અભેદ ભલીભાંતિ માલૂમ હો સકતા હૈ ” આહાહાહા ! અખંડ અભેદ દૈષ્ટિ કરાનેકો અંતરમૈં ગુણ ભેદ-પર્યાય ભેદ હોને પર ભી અભેદ દૈષ્ટિ કરાનેકો ભેદકો ગૌણ કરકે અભેદ ભલીભાંતિ માલૂમ હો સકતા હૈ, વો કારણે ભેદ, પર્યાય ઉસમૈં નહીં અભેદકી દૈષ્ટિ કરાનેકો. આહાહા ! સમજમૈં આયા ? આ ઓલું તો સહેલું સટ હતું. તરસ ઉત્તરી કરણેણં પાયછિત્ત કરણેણં, ઈચ્છામિ પરિક્કમીયું ઈરિયા, વહિયાએ, વિરાહણાએ એ. સામાયિક થઈ ગઈ લ્યો ! ઈચ્છામિ પરિક્કમીયું. લ્યો ! ધૂળેય નથી સામાયિકે ય ક્યાં ? મિથ્યાદર્શન હૈ. આહાહા ! આંહીં તો ભેદકા લક્ષ કરકે વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ ઔર ઉસમૈં લાભ માને તો મિથ્યાદૈષ્ટિ હૈ. આહાહા ! તો ભેદસે બતાયા ક્યોં ? કે જુઓ ભાઈ ! ભેદ કિયે બિના અભેદ સમજાનેમૈં આતે નહિ. પણ ભેદ જો હૈ એ ઉસકી પર્યાયમૈં હૈ, પણ અભેદ ત્રિકાળી દૈષ્ટિ કરાનેકો દ્રવ્ય દૈષ્ટિકી મુખ્યતા કરાનેકો ભેદ હૈ ઉસકો ગૌણ કરકે, ઉસકો વ્યવહાર કહેનેમૈં આયા હૈ, વ્યવહાર કહો કે અવસ્તુ કહો. આહાહાહા !

લ્યો ! આ લાવ્યા ચોકઠા સાટુ લાવ્યા સાંભળ્યું તો ખરુંને આવું આ. આહાહા ! બાપાને તો પ્રેમ હતો હોં, મગનભાઈને તો, બહુ સ્પષ્ટ ન હતું બહુ, પણ પ્રેમ હતો એને બહુ પ્રેમ. આહાહા !

બાપુ ! આ માર્ગ જુદી જાતનો, કઈ જાતની ભાષા છે એ સમજના કઠણ. આહાહા ! પ્રભુ એક વાર સૂન, તું અંદર ચીજ હૈ ને ચીજ, અસ્તિ મોજૂદગી ચીજ હૈ ને ? જૈસી આ મોજૂદગી ચીજ હૈ શરીર આદિ ઐસી તુમ ચૈતન્યમૂર્તિ મૌજૂદગી હૈયાતિકી ચીજ હૈ, વો ચીજ અનંત ધર્મ ને અનંત ગુણકા પિંડ હૈ ઔર ઉસમૈં અનંત ગુણ હોને પર ભી ઔર એ ગુણકી શ્રદ્ધા આદિકી પર્યાય ઉસમૈં હોને પર ભી દ્રવ્યકી દૈષ્ટિકી પ્રધાનતા કરાનેકો, અભેદકી દૈષ્ટિ કરાનેકો, ભેદકો વ્યવહાર કહા તો ભેદસે અભેદ માલૂમ પડતે નહિ, વો કારણસે ભેદકો વ્યવહાર કરકે અભેદ દૈષ્ટિ કરાયા. આહાહાહા ! કેટલું આ કાંઈ કથા હૈ, કાંઈ વાર્તા નથી પ્રભુ, આ તો ભાગવત કથા હૈ. આહાહા ! વસ્તુ. કહો પ્રેમચંદભાઈ ? નવા આવ્યા પણ સાંભળવાનું સારું મળ્યું, આવો માર્ગ પ્રભુ શું કરીએ ? આહાહા ! અરેરે ! દુનિયા કંઈ કંઈ બેઠી ક્યાં. વસ્તુ ક્યાંય રહી ગઈ. આહાહા ! અને એ વસ્તુકી દૈષ્ટિ ને અનુભવ કિયે બિના જનમ મરણકા ફેરા તેરા નાશ નહિ હોગા. ચોરાશીના

અવતાર આહાહા ! એ ચોરાશીકા અવતારકા નાશ કરાનેકો અભેદ ચીજ અનંત ગુણકા એકરૂપ વસ્તુ હૈ ઉસકી દૈષ્ટિ કરાનેકો મુખ્યપણે વો હૈ અને ઉસમેં પર્યાય હૈ, (છતાં) પણ ઉસકો ગૌણ કરકે, વ્યવહાર કરકે, અભેદમેં ભેદ હૈ નહિ. આહાહાહાહા !

કહો, સમજમેં આતે હે ? આ જુવાનિયાને સમજાય છે કે નહિ ? એ સુબોધ, સાંભળે છે, પ્રેમથી સાંભળે છે. આહાહા ! અરે ! પ્રભુ આત્મા હૈ ને નાથ દરેક ભગવાન હૈ અંદર. ભાઈ તુમ શરીરકો ન દેખ, કર્મકો ન દેખ, રાગકો ન દેખ, ભેદકો ન દેખ, આહાહા ! જૈસે પરકા નિમિત્તકે આશ્રયસે સમ્યગ્ હોતા નહિં. ઐસે રાગકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા નહિ. ઐસે ભેદકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. આહાહાહા ! એ કારણે, ભેદ ઉસમેં હોને પર ભી ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા, વો કારણસે અભેદકી દૈષ્ટિ કરાનેકો ભેદ ઉસમેં હોને પર ભી વ્યવહાર કહેકર અવસ્તુ કહા હૈ, ગૌણ કરકે અવસ્તુ કહા હૈ અભાવ કરકે નહીં. આહાહા ! સમજાય છે કાંઈ ? આવી વસ્તુ છે.

નવા કેટલાક આવ્યા છે ને એટલે કીધું વળી આ (લઈએ) નહીં તો કાલે ય ચાલ્યું હતું હોં, પરમ દિ ' ચાલ્યું 'તું આ ત્રીજી વાર હાલે છે. આહાહા ! પણ તોય નવું નવું આવે. કાંઈ એનું એ આવે છે કાંઈ, હેં ? આહાહા ! અહીં ભલીભાંતિ માલૂમ હોતા હૈ, એ કારણે ઈસ કારણે ભેદકો ગૌણ કરકે - આ કારણે ભેદકો ગૌણ કરકે વ્યવહાર કહા હૈ તો તેરે હિસાબે તો એ અવસ્તુ હુઈ. પણ ગૌણ કરકે અવસ્તુ કહા હૈ મુખ્ય કરકે ત્રિકાળી અભેદકી દૈષ્ટિ કરાનેકો વોહિ ચીજ હૈ ત્યાં દૈષ્ટિ હોગી તો સમ્યગ્દર્શન હોગા, આહાહા ! ભેદકો ગૌણ કરકે ઉસે વ્યવહાર કહા હૈ.

“ યહાં યહ અભિપ્રાય હૈ- અભિપ્રાય આ હૈ ઉસમેં ભેદ દૈષ્ટિમેં ભી નિર્વિકલ્પ દશા નહીં હોતી ” આહાહા ! આ હેતૂ હૈ, જૈસે પરદ્રવ્યકા લક્ષસે અપની નિર્વિકલ્પ અનુભવ દશા નહિ હોતી, ઐસે રાગકા લક્ષસે અપની અનુભવદૈષ્ટિ સમ્યગ્ નહિ હોતી. ઐસે ભેદકે દૈષ્ટિસે અનુભવ દૈષ્ટિ નિર્વિકલ્પ નહિ હોતી. આહાહા ! આ એક બે દિવસમાં પતે એવું નથી આ, તે દિ ' કહ્યું હતું ને આ ચોકઠા કરતા બે-પાંચ દિ સાંભળે તો ખરા તે દિ ' કહ્યું 'તું ખબર છે ને ? ખબર છે. સમજનેમેં બહોત મગજકી કેળવણી હોની ચાહિયે. આહાહા ! મગજકો કેળવના કેળવણી હોની ચાહિયે. રોટી બનાતે હૈ, રોટી તો આટાકો કેળવતે હૈ કે નહીં ? ઐસે ને ઐસે લોટ બનાકર રોટી બનાતે હૈ ? આટામેં પાણી નાખકર કેળવતે હૈ કેળવે પીછે રોટી હોતી હૈ. ઐસે જ્ઞાનમેં આ કેળવણી હોની ચાહિએ. કયા ભેદ ? કયા અભેદ ? કયા પર કયા સ્વ ? કયા ? સ્વવસ્તુ કયા, અવસ્તુ કયા, કયા કહેતે હૈ આ સમજમેં આયા ? આહાહા !

ભેદ દૈષ્ટિમેં ભી કયા કહેતે હૈ કે, યહાં યહ અભિપ્રાય હૈ કિ ભેદદૈષ્ટિમેં ભી, “ ભી ” કયું કહા, ભેદદૈષ્ટિમેં ભી કયું કહા ? કે નિમિત્તકે આશ્રયસે જેમ સમ્યગ્દર્શન નહિ હોતા, રાગકે આશ્રયસે નહિ હોતા. ઐસે ભેદદૈષ્ટિસે ભી, એમ “ ભી ” ઉપર વજન હો સબ, હેં ! નથી પણ બરાબર ભેદ જોઈએ. જોઈએ આ, શું કયા ક્રિયા ? કે ભગવાન આત્માકા સમ્યગ્દર્શન, સત્યદર્શન કબ હોતે હૈ ? કે કોઈ પરકે લક્ષસે દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકે લક્ષસે હોતા નહિ, તેમ રાગકે લક્ષસે હોતા નહિ. કયું ? ભેદ દૈષ્ટિસે ભી હોતા નહિ, “ ભી ” એટલે ઉસસે હોતા નહિ ઉસસે ભી હોતા નહિ. આહાહા ! આ તો શબ્દ હૈ મંત્ર હૈ આ કોઈ કથા નહીં. આહાહા ! પાઠમાં હૈ ઉસકા સ્પષ્ટીકરણ ક્રિયા હૈ !

व्यवहारेष्ठी उपदिश्यते ' अे गाथा छे ने व्यवहारेष्ठीपदिश्यते ज्ञानी दर्शन ज्ञान यारित्र. आहाहा ! धर्मीको तो दर्शन ज्ञान यारित्र व्यवहारसे है निश्चयसे है नहि, आहाहा ! उसका अर्थ ? के अमेद विदानंद भगवानकी दृष्टि मुख्य करानेको उसमें ज्ञान दर्शन होने पर भी पर वस्तुका जैसा अभाव है अैसा उसमें अभाव नही. પણ अमेदमें भेद करके दिभानेसे भेद उपर लक्ष जो रहे तो सम्यग्दर्शन नहि होगी, धर्म नहि होगी. धर्मनी शत्रुआत नहि होगी, त्रिकाणी ज्ञायकभाव अमेदकी दृष्टि करनेसे धर्मकी शत्रुआत होगी. आहाहाहाहा !

रागसे तो नहि પણ भेदसे भी नहि. अैसे आगे यली बात आभरी. अण्ड जो है उसमें भेद करनेका के आ ज्ञान है ने आ दर्शन है ने उससे भी सम्यग्दर्शन नहीं होता, जैसे रागसे तो भिन्न करना है, પણ भेदसे भी भिन्न करके अमेद दृष्टि कराना है. आहाहा !. राग से तो कहेते है ने पंडित. अलौकिक वात ! (श्रोता: आ भीजो पाठ है.) आ भीजो पाठ आव्यो. आहाहा !

भगवान आत्मा शरीर वाष्ठी मनसे तो भिन्न है, वो दया दानका विकल्प उठते है वो पैसा आपते नहि तो वो ब्रह्मचारी है तो पैसा भर्यते है ? आवी ज्वदयामां ने अेमां तो धर्म होता है ? के ना, तीन काणमें नहि. (श्रोता:- राग छोड देता है) राग छोडना वो काम, दूसरा छोडना अे बात अहीया यलती है अंदर जे वस्तु है अनंत आनंदकंद प्रभु सख्यिदानंद उसमें ज्ञानादिकी पर्यायका भेद करना उससे भी अमेद की दृष्टि सम्यग्दर्शन नहि होता. रागसे तो, (नहि होता) तेथी " भी " कक्षने, " भेद दृष्टिमें भी निर्विकल्प दशा नहि होती " आहाहाहा ! भेद ज्यां देभो तो राग होगा. जेम परद्रव्यको देभनेसे भगवानको देभनेसे राग (होता) है. आहाहा ! अैसे रागका लक्ष करके भी आत्मा प्राप्त नहीं होगा, अैसे भेदकी दृष्टि करनेसे निर्विकल्प दृष्टि नहि होगी, निर्विकल्प दृष्टि नाम रागसे भिन्न अपना विदानंद, पूर्णानंद प्रभु जिसमें अमेद दृष्टि होनेसे निर्विकल्प दृष्टि होगा. तब सम्यग्दर्शन होगा. त्यारे आत्माका साक्षात्कार होगा, त्यारे भवका अंत आओगा. (श्रोता:- अे तो अेक दिनमें नहि हैनां ?) अेक दिनमें (क्या) अेक घडीमें होगा. પણ अब्यास करनेसे भाए ! अेम के अेक दिनमें है तमारे दाकतरनो अब्यास करनेमें केटलाक वर्ष तो गया इशेने ? है ! अे तो पापका अब्यास बधा अेय दाकतर अमारा उदाष्ठी बडा दाकतर है त्यां योकठाना, वर्ष गया इशेने कांछ अब्यासमां त्यां कांछ बडाभाए है ने अब्यास किया है ने के कुछ नहि हुआ वो तो बाणकको करते नहीं अे. तो पापना अब्यास माटे पांय-दश वर्ष निकालना तो आ अब्यास माटे कोछ मुरत (मुहूर्त) करना के छतना काल निकाले ? त्यां मुदत करते है के कितना वर्ष पछी के नहि. ज्यां सुधी अे अेम. अे. अेल. अेल. बी. पूर्ण न होय त्यां सुधी अब्यास करे अेल. अेल. बी. पूर्ण हुआे बिना वकिल नहि होगा अेम. अे पूर्ण (किये) बिना दाकतर नहि होगा.

अैसे अमेद दृष्टि करानेमें अब्यास थोडा काण तो उसको होना याहिअे. छ मास तो होना ही याहिअे. अेम कहेते है कणशमां आते है ने ? जघन्य थोडो काण तो अंत:मुहूर्तमें है. बहु तो छ मास. પણ उसमें लगनी लगनी याहिअे. आहाहा ! समजमें आया ? आ तो उसमें क्या लिभा है उसका कैसा अर्थ होता है अेनी मेणे वांथी जाय तो कांछ समजाय ज नहि. आहाहा !

ભેદદૃષ્ટિમાં ભી, ક્યા કહેતે હૈ ? કે અપના દ્રવ્ય વસ્તુ હૈ ઉસકો છોડકર, દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકા લક્ષ કરનેસે ભી નિર્વિકલ્પતા નહિ હોગી और रागका लक्ष करनेसे भी निर्विकल्पता नहि होगी, जैसे भेदकी दृष्टिसे भी निर्विकल्पता नहीं होगी. आहा ! निर्विकल्प नाम रागसे भिन्न होकर, अपनी वीतरागी पर्यायसे आत्माका अनुभव करना उसका नाम निर्विकल्पता है. आहाहाहा ! समझमें आया ? ऐसी यीज है. (श्रोता:- आपनो मंत्र कष्ट बहू लागे छे)

ત્યારે દાકતર (બનનેમં) કિતના અભ્યાસ કેટલો કાળ ચાલ્યો હશે ? એમ કાંઈ એક દિ 'નો છે થવાનો. આ તો અજાણી યીજ હૈ ને ! અને અત્યારે તો ચલતી નહિ. સંપ્રદાયમાં તો એ બાત હૈ હિ નહિ, સંપ્રદાયમાં તો જ્યાં-ત્યાં મૂર્તિ પૂજા કરો, ભક્તિ કરો, દયા કરો ને વ્રત પાળો ને અપવાસ કરો, બેચાર અપવાસ કરી નાખો. નકોડા, પાણી બીના, ઉસમં ક્યા હૈ ? વો કોઈ ધર્મ નહિ. એ તો રાગકી ક્રિયા હૈ, તો ઉસસે તો દૂર રહો, પણ અપનેમં ગુણ ને પર્યાય હૈ, એ અભેદમં ભેદ કરકે દિખાના પણ વો ભેદ વ્યવહાર હૈ અને અભેદમં ભેદ નહિ. વો બતાને બિના અભેદ યથાર્થ માલૂમ હો સકતે નહીં. આહાહા ! આ અક્ષરેય (શબ્દો ય) કઈ જાતના ? આવી વાત છે. એટલે લોકો બિચારા કહે, એકાંત છે..... એકાંત છે. સોનગઢનું એકાંત કહો બાપા ! તમે પણ પ્રભુ હૈના તુમ. તેરી ખબર નહિ તેરે. આહાહા ! (શ્રોતા: આનો જ અર્થ થાય છે ?) આમાં લખ્યું હોય એનો અર્થ થાય છે. આમાં હૈ, ઉસકા અર્થ હોતા હૈ ઘરકા હૈ આ ? પણ વો અભ્યાસ હી નહિ અત્યારે તો બસ પ્રવૃત્તિ બસ ! તપ ને અપવાસ ને ઐસા કરો ને સ્થાનકવાસીમાં સામાયિક કરોને પોષા કરોને પડિક્કમણાં કરો ને શ્વેતાંમ્બરમાં ભક્તિ, કર્મ દહન, સિદ્ધ ચક્રને બસ, બધાં પૂજા ભણાવો ને દિગંબરમાં લૂગડાં છોડી દો, ને પડિમા લે લો. અને સાધુ હો જાઓ, પણ કાંઈ વસ્તુ (સમ્યગ્દર્શન) વિના ? (શ્રોતા: સારા વાના થાશે) શું સારા વાના થાશે. દેહ છૂટી જાશે ને મરી જાશે ને ચાર ગતિમાં જાશે. આહાહા !

અહીં કહેતે હૈ કે ભેદદૃષ્ટિમાં નિર્વિકલ્પ, ભેદદૃષ્ટિમાં ભી નિર્વિકલ્પ નહિ હોતા, સરાગીકે વિકલ્પ હોતે રહેતે હૈ, યે ક્યા કહેતે હૈ ? એ ભેદકો દેખનેસે રાગ હોતા હૈ ઐસા નહીં, ક્યોંકિ ભેદકો તો કેવળી ભી દેખતે હૈ, પણ તુમ રાગી હૈ, સરાગી કો કહેતે હૈ, સરાગીકે વિકલ્પ હોતે રહેતે હૈ તુમ રાગી હૈ તો ભેદ દેખનેસે રાગી હૈ વો કારણસે રાગ હોતા હૈ, ભેદકો જાનનેસે રાગ હોતા હૈ ઐસા નહીં તો તો ભેદકો તો કેવળી સર્વ ત્રણકાળ ત્રણલોકકો દેખતે હૈ પણ તુમ અલ્પજ્ઞ હૈ और रागी है, तो रागके कारण तूम भेद उपर लक्ष करेगा तो तेरे विकल्प ही होगा. राग ही होगा અને અંતર નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ ભેદ દૃષ્ટિકા લક્ષસે નહીં હોગી, જૈસે પરકા લક્ષસે નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ નહીં હોગી, ઐસે ભેદ દૃષ્ટિ સે ભી નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ નહિ હોગી. આહાહા ! અને નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ હુએ બિના આત્માકા અનુભવ નહિ હોગા. આહાહા ! સમજમં આયા ?

‘ સરાગીકો ’ વજન ત્યાં છે. ભેદકો દેખનેસે રાગ હોતા હૈ ઐસા નહિ, ભેદકો દેખતે તો કેવળી તો ત્રણકાળ ત્રણલોક દેખતે હૈ પણ પ્રાણી, તુમ રાગી હૈ તેરી ભૂમિકામં રાગ હૈ તો તુમ રાગ હૈ ને જો ભેદ ઉપર દૃષ્ટિ કરેગા તો રાગ ઉત્પન્ન હોગા. આહાહાહાહા ! અભેદ દૃષ્ટિ કરનેસે તેરે વીતરાગતા હોગી. એ ધર્મ હોગા. આહાહાહા ! આટલી શરતું. નરેશજી ! આવી શરતું છે. આહાહા ! સરાગીકે વિકલ્પ હોતે રહેતે હૈ !

“ ઇસલિયે જહાં તક રાગાદિ દૂર ન હો, દૂર નહિ હો જાતે વહાં તક ભેદકો ગૌણ કરકે અભેદ નિર્વિકલ્પ અનુભવ કરાયા ગયા હૈ ”. દેખો સરવાળો. આહાહા ! તુમ રાગી હો અને ભેદ ઉપર લક્ષ કરેગા તો રાગ હોગા. તો જબ લગ રાગકા અભાવ ન હો તબ લગ અભેદકા અનુભવ કરાયા હૈ. આહાહા ! અને અભેદકી દૈષ્ટિ અને પૂર્ણ અભેદ હો ગયા, પીછે તો અભેદકો ભી જાનોં ને ભેદકો જાનોં. ભેદાભેદકો જાનોં, જાનનેમૈં તો કોઈ એ બાત નહિ. પણ રાગ ગયે પીછે. રાગ ગયે પીછે. રાગકા અભાવ હોવે પીછે, જબ લગ રાગ હૈ તબલગ ભેદકા લક્ષ કરેગા તો રાગકે કારણ તેરે રાગ હોગા ભેદકે કારણસે નહિ.

“ વીતરાગ હોનેકે બાદ ભેદાભેદરૂપ વસ્તુકા જ્ઞાતા હો જાતા હૈ ” પીછે તો વીતરાગદશા હુઈ પીછે તો દ્રવ્યકો જાનતે હૈ ગુણકો જાનતે હૈ પર્યાયકો જાનતે હૈ પરકો ભી જાનતે હૈ. ઉસસે ક્યા ? જાનના તો ઉસકા સ્વભાવ હૈ. ઉસે તો રાગ હોતા નહિ. યહાં નયકા અવલંબન હિ નહિ રહેતા ક્યા ? પૂર્ણ સર્વજ્ઞ હુઆ રાગકા અભાવ ત્યાં તો સ્વકા આશ્રય પૂર્ણ હો ગયા. હવે આશ્રય લેના રહા નહિ. આશ્રય લેના રહા નહિ તો આશ્રય બિના સ્વ ને પરકો જાનતે હૈ. આહાહા ! તો જ્ઞાતા દૈષ્ટા હોકર જાનતે હૈ. પીછે કોઈ અભેદકા આશ્રય લેના હૈ ને ભેદકો ગૌણ કરના હૈ એ તો રાગ ગયે પીછે વીતરાગ હુએ પીછે ઐસા હૈ નહિ. વીતરાગ ન હોય તબલગ ઉસકો રાગકો ગૌણ કરકે ભેદકો ગૌણ કરકે અભેદકી દૈષ્ટિ કરકે રાગ પૂર્ણ જબ નાશ ન હો તબલગ અભેદકા અનુભવ કરના. એ સરવાળા હૈ લ્યો !

પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ.

... જ્ઞાન વડે આત્મા જાણનાર (-જ્ઞાયક) છે. જો એમ હોય તો બન્નેને અચેતનપણું આવે,... શું કહે છે ? આત્મા જ્ઞાન વડે (જાણે છે) - એમ ભેદ પાડો તો જ્ઞાન આત્માથી ભિન્ન થઈ ગયું અને આત્મા જ્ઞાનથી ભિન્ન રહી ગયો. (તો) બન્ને અચેતન થયા. ઝીણી વાત છે, બાપુ ! આ તો ન્યાયમાર્ગ છે ને ! Logicથી સિદ્ધ કરે છે. એમને એમ માનવું, એ વસ્તુ નથી. એમને એમ માનશે તો પછી બીજો કો ' ક કાંઈક કહેશે તો ફરી જશે. (તે) વાસ્તવિક તત્ત્વને Logic - ન્યાયથી સમજશે તો નહિ ફરે. આહા.. હા... !

(પ્રવચનસુધા ભાગ-૨, પાના નં. ૧૮૭ પૂ. ગુરુદેવશ્રીના પ્રવચનો) .

